OSMAN BİN SA'ÎD BİN HÂLİD ED-DÂRİMÎ

Büyük hadîs âlimlerinden. Künyesi, Ebû Sa'îd'dir. 200 (m. 815)'de Herat'da doğup, 280 (m. 894) senesinde yine burada vefât etti. Herat'da zamanının en büyük hadîs-i şerîf âlimi idi. Humus'da, Hayve bin Şüreyh, Yahyâ bin el-Vuhâzî, Ebû Yemân el-Humsî'den, Mısır'da, Sa'îd bin Meryem, Nuaym bin Hammâd ve başkalarından, Irak'da, Süleymân bin Harb, Mûsâ bin İsmail'den, Şam'da, Hişâm bin Ammâr ve başka âlimleri dinleyip, rivâyette bulunmuştur. Kendisinden de Ebû Amr, Ahmed bin Muhammed bin Hîrî, Ahmed bin Muhammed el-Ezher, Ebü'n-Nadr Muhammed bin Muhammed et-Tûsî rivâyette bulunmuştu.

Hadîs ilmindeki hocaları, Ahmed bin Hanbel, Ali bin Medînî, İshâk bin Râheveyh, Yahyâ bin Maîn, fıkıhtaki hocası, Buveytî'dir. Arap dili ve edebiyatı husûsunda ise İbn-ül-A'râbî'den istifâde" etmiştir.

Osman bin Sa'îd, ilim elde etmek, büyük âlimlerin verdiği dersleri dinlemek için çok memleket dolaşmış, zamanının meşhûr âlimlerinin ilim meclislerinde bulunup, onlardan istifâde etmiştir.

O, "Kim, Şû'be bin Haccâc, Süfyân-ı Sevrî, Mâlik bin Enes, Hammâd bin Zeyd, Süfyân bin Uyeyne'nin bildirdikleri hadîs-i şerîfi alıp, toplamamışsa, hadîs-i şerîf husûsunda iflâs etmiştir. (Ya'nî hadîs ilminde hafızlar derecesine ulaşamaz)" demektedir.

Büyük âlim Zehebî de; "İsmi geçen bu âlimlerin ilmini ve rivâyet ettikleri bilgileri elde eden kimse, Sünnet-i seniyye ve diğer din bilgilerinin üçte birini kazanmış olur" buyurdu.

Osman bin Sa'îd bin Hâlid ed-Dârimî'nin büyük bir Müsnedi, ayrıca, bozuk ve sapık bir i'tikâda sahip olan "Cehmiyye"ye karşı reddiye olarak yazdığı eserleri vardır. Onlardan birisi, "en-Nakd Âlâ Bişr el-Müreysî'dir. Bu kitap "Redd-ül-İmâm ed-Dârimî Osman bin Sa'îd Alâ Bişr el-Müreysî el-Anîd" diye neşredilmiştir.

Bişr el-Müreysî'ye karşı yazdığı reddiye kitabında bildirdiği ba'zı hadîs-i şerîfler.

"Eshâbıma dil uzatmaktan sakınınız."

"Kim Eshâbıma dil uzatırsa, Allahü teâlânın la'neti onun üzerine olsun."

"Eshâbım hakkında Allahü teâlâdan korkun."

"İlim öğrenmek her müslümana farzdır."

"Melekler, talep ettiği şeyden hoşnut olduklarından, ilim öğrenmek istiyen kimse için kanatlarını gererler."

“İlim öğrenmek için yola çıkan kimseye, Allahü teâlâ Cennete giden yolu kolaylaştırır.”

“İlim öğrenmek isteyen kimse için, denizdeki balığa kadar, herşey istiğfar eder. Ya’nî Allahü teâlâdan onun af ve mağfiretini dilerler.”

“Çalım satarak elbisesini sürükliyen kimseye, Allahü teâlâ kıyâmet gününde rahmet nazarı ile bakmaz.”

Ebû Hüreyre (radıyallahü anh) rivâyet etti: Resûlullah (aleyhisselâm) buyurdular ki: “Hava sıcak olduğu zaman, Allahü teâlâ yerde ve göktekileri dinler. Bir kişi, “Lâ ilahe illallah. Bugün ne kadar da sıcak! Allahım! Beni Cehennemin hararetinden muhafaza buyur” der. Bunun üzerine Allahü teâlâ Cehenneme: “Kullarımdan birisi, benim, onu senin hararetinden muhafaza etmemi istiyor. Şâhid ol, ben o kulumu senin hararetinden muhafaza ettim” buyurur. Hava soğuk olduğu zaman, Allahü teâlâ, kullarını dinler. Birisi, “Lâ ilahe illallah! Bugün hava ne kadar soğuk. Allahım! Beni Cehennemin zemherîrinden muhafaza eyle” dediği zaman, Allahü teâlâ Cehenneme: “Kullarımdan birisi zemherîrinden kurtarmamı istiyor. Şâhid ol, ben onu kurtaracağım” buyurur. Cehennemin zemherîri nedir? Yâ Resûlallah! diye sordular. Resûlullah (aleyhisselâm): “Orası, Allahü teâlânın kâfirleri attığı soğuk bir yerdir” buyurdu.

“Siz, kıyâmet günü Rabbinizi, güneşi ve dolunay hâlinde ayı gördüğünüz gibi görürsünüz.”

Aynı kitabında geçen ba’zı âlimlerin sözleri:

İbn-i Mübârek (radıyallahü anh): “Biz ilim taleb ettik. Ondan bir şeyler öğrendik. Fakat, edeb öğrenmek istediğimiz zaman, ehlinin kalmamış olduğunu gördük.”

Şa’bî (radıyallahü anh): “İlmin süsü, ilim ehlinin hilmi, ya’nî yumuşaklığıdır.”

Hasen-i Basrî (radıyallahü anh): “Gerçek âlim, dünyâya düşkün olmayıp, âhırete ise çok ehemmiyet verir.”

Osman bin Sa’îd ed-Dârimî der ki: “Sâlih ve takvâ sahibi âlimler, âlimlerde bulunması gereken vera’, çok ibâdet ve edeb gibi husûslara çok dikkat etmişler, bu hasletlerin kendilerinde bulunmamasından çok korkmuşlardır. Onlar ilimde Allahü teâlânın rızâsını gözetmişlerdir.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Mu’cem-ül-müellifîn cild-5, sh. 254

2) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 176

3) Tabakât-üş-Şâfiiyye cild-1, sh. 221, cild-2, sh. 302, 306

4) Tezkiret-ül-huffâz cild-2, sh. 621

5) El-A’lâm cild-4, sh. 205